

پیش‌بینی سازگاری زناشویی براساس انسجام خانوادگی، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله و مهارت‌های مقابله

هادی سلیمی^{۱*}، فرشاد محسن زاده^۲، علی محمد نظری^۳

تاریخ وصول: ۱۳۹۳/۱/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۶/۱

چکیده

زمینه و هدف: امروزه به دلیل افزایش طلاق در جامعه و مقابله با آن شناسایی عوامل مؤثر در کنار آمدن زوجین با مشکلات زناشویی و حل تعارض اهمیت فراوانی دارد. از این رو هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی سازگاری زناشویی براساس انسجام خانوادگی، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله و مهارت‌های مقابله است.

روش بررسی: روش پژوهش، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه معلمان متأهل مقطع ابتدایی شهر کرج در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ بود که از میان آنان براساس جدول مورگان ۳۵۸ نفر به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه سازگاری زناشویی اسپنیر (۱۹۷۶، DAS) و به منظور سنجش انسجام خانواده، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله و مهارت‌های مقابله از مقیاس فرایند خانواده سامانی (۲۰۰۵) استفاده شد. داده‌ها از طریق همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که در سطح معناداری $p < 0/01$ انسجام خانوادگی، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله، و مهارت‌های مقابله با سازگاری زناشویی معلمان رابطه معناداری دارند و همچنین نتایج رگرسیون گام به گام نشان داد که به غیر از مهارت‌های مقابله که اثر معناداری در معادله رگرسیون نداشت، دو مؤلفه انسجام خانوادگی، و مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله با هم ۴۵/۴ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌نمایند.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که انسجام خانواده و مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله توانایی پیش‌بینی سازگاری زناشویی را دارند. از این رو با تقویت و بهبود متغیرهای پیش‌بین در بین زن و شوهر می‌توان در جهت زندگی سازگارانه و مقاوم‌تری برای زوجین قدم برداشت.

واژگان کلیدی: سازگاری زناشویی، انسجام خانوادگی، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله، مهارت‌های مقابله.

مقدمه

سازگاری زناشویی مفهومی است که اولین بار توسط اسپانیر^۱ و کال^۲ ارائه شده که می‌تواند به عنوان یک فرایند دائمی در نظر گرفته شود (۴). لوئیز^۳ و اسپانیر این فرایند را به عنوان وقایع، شرایط و تعاملات زندگی که یک زوج را در طی سازگاری به جلو حرکت می‌دهد، تعریف کرده‌اند. بر طبق نظر این محققان، کیفیت زناشویی بالا با سازگاری خوب، ارتباط مناسب، سطوح بالای شادکامی زوج‌ها، یکپارچگی و سطحی بالا از رضایت از روابط مرتبط است (۵). سازگاری زناشویی برون‌سازی زن و شوهر با یکدیگر در هر مقطعی از زمان است (۶). از نظر گریف^۴ و برون^۵ زوجین سازگار، زن و شوهرهایی هستند که توافق زیادی با یکدیگر دارند و مدیریت خوبی در زمینه وقت و مسائل مالی

ازدواج، رابطه‌ای پیچیده است. قرار گرفتن در رابطه زوجی مستلزم حمایت شدن و حمایت کردن است (۱). ازدواج و تشکیل خانواده علاوه بر تأمین و ارضای نیازهای عاطفی، روانی، جنسی و... می‌تواند کانون پرورش نسل‌های سالم و رشد یافته شود. بدیهی است که یک رابطه ناسازگار، منجر به توقف و رکود رشد اعضا خواهد شد (۲). آن‌چه در خانواده و یگانگی زن و شوهر نقشی بیشتر بر عهده دارد، سازگاری زن و شوهر با یکدیگر است (۳).

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

* (نویسنده مسؤول) Email: hadisalimi69@yahoo.com

۲. استادیار گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۳. دانشیار گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

نشان داد که افزایش مهارت حل مسأله باعث کاهش مشکلات زناشویی و خانوادگی می‌شود (۱۴). همچنین نتایج پژوهش قلبیلی و همکاران، و شکوهی یکتا و پرند یافته‌های تحقیقات خارجی را در داخل کشور تأیید کردند (۱۴، ۱۵).

هرگونه تغییر در زندگی انسان، اعم از خوشایند و ناخوشایند مستلزم نوعی سازگاری مجدد است. از عوامل اثرگذار دیگر در سازگاری زوجین، مهارت‌های مقابله^{۱۰} است. طبق نظر لازاروس و فولکمن^{۱۱} در سال ۱۹۸۴ راهبردهای مقابله، مجموعه‌ای از تلاش‌های شناختی و رفتاری فرد است که در جهت تعبیر، تفسیر و اصلاح یک وضعیت تنش‌زا به کار می‌رود و منجر به کاهش رنج ناشی از آن شده و در تفسیر و غلبه بر مشکلات زندگی مؤثر می‌باشند (۱۶). به‌طور کلی در برخورد با وضعیت‌های استرس‌زا دو نوع مقابله از طرف افراد به کار گرفته می‌شود: الف: مقابله‌های کارآمد، ب: مقابله‌های ناکارآمد. آن‌چه تحت عنوان مهارت‌های مقابله‌ای مطرح می‌شود، همان روش‌های برخورد با مسائل است که از طرف فرد به‌طور آگاهانه طراحی و به اجرا درمی‌آید و نتیجه آن حل مسأله یا افزایش ظرفیت روان‌شناختی فرد برای از سرگرداندن موفقیت‌آمیز شرایط بحرانی و دور ماندن از آسیب‌های ناشی از بحران‌های روحی پیش‌آمده است. مقابله‌های ناکارآمد نیز تلاش‌هایی هستند که گرچه برای مقابله با شرایط دشوار به کار گرفته می‌شوند؛ ولی نوعاً به بدتر شدن اوضاع و پیچیده‌تر شدن وضعیت منجر می‌شوند، لذا نمی‌توان از این دسته مقابله‌ها به مهارت تعبیر کرد. (۱۷). در این راستا، پژوهش‌هایی که به بررسی رابطه مهارت‌های مقابله‌ای در زوجین پرداخته‌اند، اثربخشی آن‌را در بهبود کیفیت زندگی زوجین ناسازگار تأیید کرده‌اند (۱۸).

براساس آمارهای گزارش‌شده ثبت‌احوال، روند طلاق رو به افزایش است به این صورت که هر ۳ دقیقه و ۴۵ ثانیه یک طلاق در کشور ثبت می‌شود. مقایسه آماری ازدواج و طلاق در سال ۹۱ نشان می‌دهد که در این سال از هر شش ازدواج یک مورد به طلاق ختم شده است و نرخ طلاق در شهر کرج افزایش بسیار چشم‌گیری داشته است (۱۹). افزایش طلاق نشان از عدم سازگاری بین زوجین است از این جهت شناسایی عوامل مؤثر دخیل در افزایش سازگاری و حل تعارض و مشکلات بین زوجین به منظور غنی‌تر کردن زندگی زناشویی و تلاش در جهت کاهش طلاق اهمیت فراوانی دارد و معلمان به‌عنوان افرادی آگاه و بسیار دلسوز کمک‌کننده‌ترین افراد در شناسایی درست این عوامل می‌باشند. از این رو با توجه به افزایش روز افزون طلاق در بین قوم‌های گوناگون شهر کرج و کمبود پژوهش‌های بومی، پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی سازگاری زناشویی براساس انسجام خانوادگی، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله و مهارت‌های مقابله در معلمان متأهل مقطع ابتدایی شهر کرج انجام شد.

خودشان اعمال می‌کنند (۷). رابطه زناشویی یکی از پایدارترین روابط بین‌فردی است و تأثیر آن بر افراد بیش از هر رابطه دیگر است. تحقیقات نشان می‌دهد که کیفیت مثبت زناشویی و روابط زوج‌ها سلامتی را به طور مستقیم و غیرمستقیم تحت تأثیر قرار می‌دهد (۸). پژوهش‌های دیگر نشان از ارتباط سازگاری زناشویی با بهزیستی جسمی و روانی زوجین و حتی فرزندان است (۹، ۱۰). عوامل کوچک و بزرگی در خانواده وجود دارد که آن‌را در برابر مشکلات پایدار و مقاوم می‌سازد و باعث می‌شود که اعضا در کنارهم محکم بایستند و با مشکلات مبارزه کنند. انسجام^۱ و پیوند میان اعضای خانواده که عامل اتحاد و یکی شدن اعضای آن می‌شود، یکی از نیرومندترین عوامل ایجاد رضایت و سازگاری در خانواده است. مراد از انسجام خانواده احساس همبستگی، پیوند و تعهد عاطفی است که اعضای یک خانواده نسبت به همدیگر دارند (۱۱). همچنین لینگرن^۲ در سال ۲۰۰۳ انسجام را به‌صورت احساس نزدیکی عاطفی با دیگر افراد خانواده تعریف می‌کند (۱۱). نتایج پژوهش بابورخیرالدین و بهاورنیا نشان داد که در خانواده‌های با بیمار ایدزی با خانواده‌های عادی تفاوت معناداری وجود دارد (۱۲). در پژوهشی دیگر لطفی نیا، محب، پیش‌روکلانکس نشان داد که رابطه‌ی معناداری بین انسجام خانواده و الگوی مصرف مواد وجود دارد (۱۳). همچنین نتایج پژوهش جمشیدی و همکاران نشان داد که انسجام خانواده تأثیر نیرومند مثبتی بر روی فرزندان دارد (۱۱).

از عوامل دیگری که در سازگاری زوجین می‌تواند نقش داشته باشد، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله^۳ است. حل مسأله شامل مجموعه پیچیده‌ای از مؤلفه‌های شناختی، رفتاری و نگرشی است. مایر^۴ در سال ۱۹۸۳ حل مسأله را فرایند چندمرحله‌ای تعریف کرده که در آن فرد باید رابطه میان تجارب گذشته و مسأله موجود را دریابد و با توجه به آن راه‌حل مناسبی را اتخاذ کند. وی سه ویژگی را برای حل مسأله مطرح کرده است: حل مسأله فرایندی شناختی است ولی از رفتار استنباط می‌شود، نتیجه فرایند حل مسأله ارائه راه حل است و حل مسأله مستلزم دست‌کاری یا عمل کردن براساس دانش پیشین است (۱۴). در زمینه زناشویی و خانواده، توانایی حل مسأله و تصمیم‌گیری مناسب به کاهش مشکلات و افزایش رضایت در روابط اعضای خانواده می‌انجامد. تحقیقات جاکوبسن^۵ سال ۱۹۷۹، جاکوبسن و آندرسون در سال ۱۹۸۰، باکوم^۶ سال ۱۹۸۲، جانسون و گرینبرگ^۷ در سال ۱۹۸۵ و مارکمن^۸ و همکاران سال ۱۹۸۸

1. Solidarity
2. Linger
3. Decision-making and problem-solving skills
4. Mayer
5. Jacobson
6. Anderson
7. Baucom
8. Johnson & Greenberg
9. Markman

10. Coping skills

11. Lazarus & Folkman

روش بررسی

جدول (۱): شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
سازگاری زناشویی	۳۹/۸۸	۵/۷۰
تصمیم‌گیری و حل مسأله	۳۸/۰۲	۶/۹۲
مهارت‌های مقابله	۴۵/۷۲	۷/۰۸
انسجام خانواده	۳۶/۳۵	۶/۱۹

جدول (۲): ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴
۱- سازگاری زناشویی	۱			
۲- تصمیم‌گیری و حل مسأله	۰/۵۸۷ ***	۱		
۳- مهارت‌های مقابله	۰/۵۶۱ ***	۰/۶۱۹ ***	۱	
۴- انسجام خانواده	۰/۶۲۸ ***	۰/۶۲۱ ***	۰/۸۳۸ ***	۱

*** $p < 0/01$

در جدول (۳) ستون "مرحله ورود" ترتیب ورود مؤلفه‌های پیش‌بین به معادله رگرسیونی را نشان می‌دهد، مقدار R همبستگی بین مؤلفه (های) پیش‌بین با متغیر ملاک را نشان می‌دهد و R^2 مقدار ضریب تعیین یا به عبارتی مقدار واریانس از متغیر ملاک است که توسط مؤلفه (های) پیش‌بین تبیین می‌شود. با توجه به این توضیحات در مرحله اول، مؤلفه انسجام خانوادگی وارد معادله گردیده است و مقدار همبستگی آن با متغیر ملاک (سازگاری زناشویی) $0/628$ است و $39/4$ درصد از تغییرات سازگاری زناشویی را تبیین می‌نماید. در مرحله دوم، مؤلفه تصمیم‌گیری و حل مسأله نیز به معادله وارد شده است و ضریب همبستگی چندگانه به $0/457$ افزایش پیدا کرده است. این دو مؤلفه با هم $45/4$ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌نمایند. همچنین مؤلفه مهارت‌های مقابله‌ای به دلیل اینکه اثر معناداری در معادله رگرسیونی نداشته است از معادله رگرسیونی حذف گردیده است.

آماره F و سطح معناداری آن در جدول فوق به این سؤال پاسخ می‌دهد که آیا مقدار واریانس تبیین شده توسط متغیر (های) پیش‌بین به لحاظ آماری معنادار است یا خیر، که در اینجا با توجه به مقدار آن برای مرحله اول ($F = 231/62$) در $p < 0/01$ معنادار است و بنابراین انسجام خانوادگی می‌تواند سازگاری زناشویی را پیش‌بینی نماید. در مرحله دوم نیز مقدار F معنادار است ($p < 0/01$).

تأثیر هر یک از مؤلفه‌های وارد شده به معادله رگرسیونی بر متغیر ملاک (سازگاری زناشویی) در جدول شماره ۴ آمده است.

روش تحقیق حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان مرد و زن متأهل مقطع ابتدایی شهر کرج است که در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ مشغول به تدریس هستند. در مطالعه حاضر شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای به کار گرفته شده است. از بین ۴ ناحیه آموزش و پرورش شهر کرج براساس جدول مورگان ۳۵۸ نفر از معلمان مرد و زن به‌عنوان نمونه به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. در پژوهش حاضر برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های زیر استفاده شده است.

مقیاس سازگاری زناشویی^۱ (DASS): برای اندازه‌گیری میزان سازگاری زناشویی از این مقیاس استفاده می‌شود. این مقیاس با ۳۲ ماده در سال ۱۹۷۶ توسط اسپنیر^۲، به‌منظور سنجش میزان سازگاری و رضایت زناشویی تهیه شد. این مقیاس چهار بعد رضایت دوفرنی، همبستگی دوفرنی، توافق دوفرنیو ابراز محبت را می‌سنجد. این مقیاس با آلفای کرونباخ $0/96$ از همسانی درونی قابل توجهی برخوردار است. در ایران ملازاده اعتبار مقیاس را با روش بازآزمایی $0/86$ و با روش آلفای کرونباخ $0/89$ و میزان روایی همزمان آن با پرسشنامه سازگاری زناشویی لاکه-والاس^۳ برابر $0/90$ گزارش نمود (۲۰).

مقیاس خودگزارشی فرایند خانواده^۴ (SFPS Scale): به منظور سنجش انسجام خانواده، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله و مهارت‌های مقابله از این مقیاس استفاده شد که توسط سامانی بر پایه‌ی الگوی نظری فرایند و محتوای خانواده ساخته شد و دارای ۴۳ سؤال مدرج پنج نمره‌ای (کاملاً موافقم = ۵ تا کاملاً مخالفم = ۱) است که پنج حیطه را در بر می‌گیرد (۲۱). به منظور تعیین پایایی مقیاس فرایند خانواده، سامانی روش محاسبه‌ی آلفای کرونباخ را به کاربرد (۲۱). ضریب آلفا به ترتیب برای عامل تصمیم‌گیری و حل مسأله، مهارت مقابله، انسجام خانواده، برابر با $0/86$ ، $0/88$ ، $0/76$ گزارش شده است. روایی این مقیاس نیز در دو مطالعه با استفاده از روش تحلیل عاملی توسط سامانی مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج این دو مطالعه، حاکی از کفایت روان‌سنجی این مقیاس است (۲۲).

یافته‌ها

در بخش توصیفی، تعداد نمونه متشکل از ۲۳۰ زن و ۱۲۸ مرد است و نتایج تحلیل همبستگی و رگرسیون پیش‌بینی سازگاری زناشویی براساس انسجام خانوادگی، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله و مهارت‌های مقابله به شرح ذیل است:

1. Dass adjustment scale
2. Spanier
3. Lock-Wallace marital adjustment scale
4. Self-report Family Process Scale

جدول (۳): خلاصه نتایج معادله رگرسیونی با متغیر ملاک سازگاری زناشویی

مرحله ورود	متغیرهای وارد شده	همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین (R2)	ضریب تعیین تعدیل شده	آماره F	سطح معناداری
۱	انسجام خانواده	۰/۶۲۸	۰/۳۹۴	۰/۳۹۲	۲۳۱/۶۲	۰/۰۰۱
۲	انسجام خانواده و تصمیم‌گیری و حل مسأله	۰/۶۷۶	۰/۴۵۷	۰/۴۵۴	۱۴۹/۴۱	۰/۰۰۱

جدول (۴): ضرایب استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای وارد شده به معادله رگرسیونی

مرحله	متغیر	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد (β)	آماره T	سطح معناداری
		B	خطای استاندارد			
	مقدار ثابت	۵۸/۳۹	۵/۱۹	-	۷/۶۱	۰/۰۰۱
۲	انسجام خانوادگی	۱/۴۳	۰/۱۶۷	۰/۴۲۹	۸/۵۹	۰/۰۰۱
	تصمیم‌گیری و حل مسأله	۰/۹۵۹	۰/۱۵۰	۰/۳۲۰	۶/۴۱	۰/۰۰۱

ابراز محبت و عشق همسران، احترام متقابل، روابط جنسی، تشابه نگرش، چگونگی ارتباط و حل مسأله است (۲۰). از این رو، انسجام بین زن و شوهر می‌تواند موجب افزایش سازگاری زوجین شود. بالا بودن انسجام در خانواده به معنی این است که تعهد، همدلی و پیوند عاطفی بین اعضا بالا است و این که اعضا نسبت به ارزش‌ها و علایق یکدیگر حساس هستند و به آن‌ها اهمیت می‌دهند (۲۳). وقتی زوجین به همدیگر تعهد داشته باشند و احساس کنند که با همدیگر صمیمی هستند و احساس نزدیکی و داشتن تکیه‌گاه امن و محکمی کنند، باعث می‌شود در برابر مسائل و مشکلات زناشویی شانه خالی نکنند و خود را متعهد به حل مشکلات بین‌فردی بدانند و در نتیجه به همدیگر کمک می‌کنند تا مشکلات رابطه خوبی حل کنند. از جنبه دیگر وقتی بین زوجین انسجام بالایی وجود داشته باشد در کنار آن میزان درخواست عفو و پوزش خواستن و همچنین گذشت و بخشش در بین آن‌ها هم بالا است پس وقتی زن یا شوهر رفتاری انجام دهد که موجب ناراحتی دیگری شود براساس پیوند عاطفی‌ای که بین آن‌ها حکم فرما است زوجی که موجب ناراحتی شده عذرخواهی می‌کند و زوج دیگر هم براساس این پیوند و همدلی و عشقی که به همسر خود دارد همسرش را می‌بخشد. ضرب‌المثل «با محبت خارها گل می‌شود» به خوبی بیان می‌کند که وقتی کسی در کنار دیگری باشد و محبت کند بدون شک تأثیری در فرد مقابل می‌گذارد و مطمئناً طرف مقابل هم به او محبت می‌کند و با استحکام بیشتری در کنار دیگری می‌ماند و همین دور مثبتی از محبت کردن و تقویت رابطه را به وجود می‌آورد که موجب سازگاری زوجین می‌شود. به نقل از دانش و حیدریان پژوهش‌های موريسن^۲ ۲۰۰۰، کوبرادبوری^۳ ۲۰۰۱، علیایی زند

مقادیر B و β به ترتیب نشان‌دهنده ضریب استاندارد نشده و ضریب استاندارد شده رگرسیون می‌باشد که نشان از میزان تأثیر متغیر (های) پیش‌بین در معادله رگرسیونی دارد و با توجه به مقادیر t مشاهده می‌شود که تأثیر تمامی مؤلفه‌های موجود در معادله رگرسیونی معنادار است (۰/۰۱ < p). مقادیر β مثبت نشان می‌دهد که اثر متغیر بر متغیر ملاک مثبت است. براین اساس با توجه به جدول در صورت ثابت بودن سایر شرایط با افزایش یک واحد در هر یک از مؤلفه‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله و انسجام خانوادگی به ترتیب به اندازه ۰/۳۲۰ و ۰/۴۲۹ واحد افزایش در متغیر سازگاری زناشویی خواهیم داشت.

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، نتایج تجزیه و تحلیل نشان داد که انسجام خانواده، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله، مهارت‌های مقابله با سازگاری زناشویی رابطه معناداری دارد. همچنین برای تعیین سهم هر کدام در پیش‌بینی سازگاری زوجین از رگرسیون گام به گام استفاده شد که نتایج آن نشان داد که به غیر از مهارت‌های مقابله که اثر معناداری در معادله رگرسیونی نداشت، انسجام و مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله توانایی پیش‌بینی سازگاری زناشویی را دارند. در زمینه رابطه‌ی بین انسجام و سازگاری زوجین نتایج تحقیقات جمشیدی و همکاران، بابا پورخیرالدین و بهاورنیا، و پژوهش لطفی نیا، محب و پیش‌روکلانکش اثر مثبت انسجام در ابعاد مربوط به زندگی را نشان می‌دهند (۱۱، ۱۲، ۱۳). مارکوئسکی و گرین‌وود^۱ ۱۹۸۴ به نقل از ملازاده معتقد هستند همسرانی که از سازگاری زناشویی بالاتری برخوردارند، عزت‌نفسی بیشتر دارند و در روابط اجتماعی سازگارترند و سازگاری زناشویی نتیجه فرایند زناشویی و شامل عواملی چون

2. Morrison

3. Cobb & Bradbury

1. Markowski & Greenwood

میزان سازگاری و رضایت بین آن‌ها کاهش پیدا می‌کند، همچنین هرکسی دیدگاه خاصی نسبت به امور زندگی دارد، ممکن است کسی رفتاری را که در موقعیت‌های گوناگون انجام می‌دهد بنا بر دیدگاه خودش بهترین رفتار باشد و به افزایش کیفیت رابطه کمک کند؛ ولی از نقطه نظر جمعیت کثیری و یا متخصصان حوزه خانواده آن رفتار در آن شرایط درست و مثمر ثمر نباشد و مخرب و افت دهنده سازگاری زوجین و کیفیت زندگی زناشویی آن‌ها باشد. برای مثال: زن و شوهر وقتی با مشکلی روبه‌رو می‌شوند سعی می‌کنند به طریقی از مشکل خلاص شوند، مثلاً در هنگام بحث و جدل بعضی از زوج‌ها از مهارت مقابله‌ای ناکارآمد چون فریاد کشیدن، شکستن وسایل خانه، قهر کردن و ترک خانه استفاده می‌کنند و به خانه‌ی پدر خود می‌روند که چنین مقابله‌های ناکارآمدی سازگاری بین زوجین را تقلیل می‌دهند.

از این رو با توجه به آموزش پذیر بودن نحوه‌ی افزایش انسجام در خانواده و همچنین آموزش مهارت‌های حل مسأله و تصمیم‌گیری، می‌توان این موارد را به زوجین و خانواده‌ها آموزش داد و به دنبال آن در افزایش سازگاری زوجین و همچنین افزایش رضایت زناشویی آن‌ها گامی مثبتی برداشت. این پژوهش همچنین می‌تواند کمک‌کننده روان‌شناسان و مشاوران خانواده باشد تا آنان را در فهم مشکلات خانواده‌ها و حل مسائل آنان یاری دهد. این پژوهش چون سایر پژوهش‌ها دارای محدودیت و مشکلاتی است؛ از آنجایی که این پژوهش بر روی معلمان متأهل مقطع ابتدایی شهر کرج انجام گرفته است و سوگیری‌هایی که در پاسخ به پرسشنامه داشته‌اند باید در تعمیم نتایج احتیاط لازم را به عمل آورد. پس در پژوهشی بهتر این تحقیق می‌تواند بر روی سطح گسترده‌تری از جوامع آماری گوناگون انجام شود.

تشکر و قدردانی

در آخر از تمامی معلمان دلسوز، اساتید، کارکنان اداره آموزش و پرورش شهر کرج و سایر دوستانی که در انجام این پژوهش یاریگر ما بوده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر می‌گردد.

۱۳۶۷ و وکیلی ۱۳۶۶ نشان می‌دهد که هراندازه میزان احترام و احساس پیوند عاطفی بین زن و شوهر بالا باشد سازگاری و رضایت زوجین هم بالا است (۲۴)

در رابطه‌ی بین مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله با سازگاری زناشویی به صورت نتایج تحقیقات جاکوبسن سال ۱۹۷۹، جاکوبسن و آندرسون در سال ۱۹۸۰، باکوم سال ۱۹۸۲، جانسون و گرینبرگ در سال ۱۹۸۵ و مارکمن و همکاران سال ۱۹۸۸ نشان داد که افزایش مهارت حل مسأله، باعث سازگاری زناشویی و کاهش مشکلات زناشویی و خانوادگی می‌شود (۱۵). در داخل کشور، نتایج پژوهش شکوهی یکتا و پرند، قلیلی و همکاران، و مظاهری و همکاران، یافته‌های تحقیقات خارجی را تأیید کردند (۱۴، ۱۵، ۲۵). زوجین همواره در زندگی زناشویی خود با شرایطی روبه‌رو می‌شوند که نیاز دارند تا در این موقعیت‌ها بهترین رفتار را اعمال کنند تا زندگی مشترک خود را غنی‌تر کنند. وقتی زوجین دارای مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله خوب باشند؛ در شرایط گوناگون زندگی خود مفیدترین تصمیمات را اتخاذ می‌کنند و مشکلات را به خوبی حل می‌کنند. دیده شده که در بعضی زندگی‌ها زوجین در برخی مسائل پیش‌پا افتاده به علت ضعف در داشتن مهارت حل مسأله و تصمیم‌گیری درست، زندگی زناشویی و خانوادگی خود را به نابودی کشانده‌اند. پس می‌توان نتیجه گرفت که با داشتن مهارت حل مسأله و نحوه درست تصمیم‌گیری، زوجین به خوبی می‌توانند در هنگام بروز مشکل، مخصوصاً مشکلات رابطه‌ای بین خودشان، راه چاره و نحوه‌ی حل درست آن را به دست بیاورند و با کاستن و از بین بردن مشکل با هم دیگر سازگار شوند.

در رابطه‌ی بین مهارت‌های مقابله با سازگاری زناشویی پژوهش بردی اوزونی دوجی، دادخواه، کولایی و دولتشاهی نشان داد که افزایش مهارت‌های مقابله بر کاهش ناسازگاری و افزایش کیفیت ارتباط زناشویی مؤثر است (۱۸). در پژوهش حاضر، مهارت‌های مقابله با سازگاری زناشویی رابطه معناداری دارد؛ ولی در معادله‌ی رگرسیون توانایی پیش‌بینی سازگاری زناشویی را ندارد. می‌توان این‌گونه تبیین کرد که مهارت‌های مقابله به دو نوع کارآمد و ناکارآمد تقسیم می‌شود، حال اگر زوجین از نوع ناکارآمد استفاده کنند؛ موجب بدتر شدن اوضاع و وخیم‌تر شدن وضعیت می‌شوند و

References:

1. Nazari A. Foundations couple therapy and family therapy. Tehran: Publication of Elm. 23^{ed}. 2011; 9. [Persian]
2. Taherirad M. Review the effectiveness of training communication enriching on marital adjustment of couples. MS Thesis,

- Faculty of Psychology and Educational Sciences of Kharazmi University. 2009; 20. [Persian]
3. Moein L. Ghiasi P. Masmuei R. Relationship between marital adjustments in with psychological hardiness. Journal of

- Sociology of Women Quarterly. 2010; 2(4): 163-189. [Persian]
4. Spanier G. Cole C. Toward clarification and investigation of marital adjustment. International Journal of Sociology of the Family. 1976; 6; 121-146.
5. Latifses V, Estroff DB, Field T, Bush JP. Fathers massaging and relaxing their pregnant wives lowered anxiety and facilitated marital adjustment. Journal of Bodywork and Movement Therapies. 2005;9(4):277-82.
6. Hosseini Nasab D. Badri R. Ghaemian Oskubi I. The relationship between personality traits and inter personal conflict resolution styles with marital adjustment of married students of Islamic Azad University of Tabriz. Journal of Educational Management Studies. 2009; 1(2): 57-78. [Persian].
7. Greef A. bruyne T. Conflict management style and marital satisfaction. Journal Sex and Marital Therapy. 2000; 26, 321-34.
8. Ashmore JA, Emery CF, Hauck ER, MacIntyre NR. Marital adjustment among patients with Chronic obstructive pulmonary disease who are participating in pulmonary rehabilitation. Heart & lung. Journal of critical care. 2005; 34(4): 270-278.
9. Darviaeh Z, Kahaki F. Investigating the relationship marital adjustment and psychological well-being. Journal of Women's Studies. 2009; 6(1): 91-104. [Persian].
10. Bahrame H, Aslami E. Relationship marital adjustment and parenting styles with physical and mental health of children. Journal of Psychology & Education. 2009; 39(1): 63-81. [Persian].
11. Jamshidi B. Razmi M. Haghig Sh. Samani S. Relationship between family Solidarity and flexibility with dimensions of perfectionism. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology. 2008; 14(2): 199-205. [Persian].
12. Babapoor Khairoddin J. Bahavrnia E. Compare solidarity and flexibility of families with members of patients with AIDS with families of general population. Quarterly Journal of Counseling and Psychotherapy. 2012; 3(11): 43-60. [Persian].
13. Lotfifinia H. Moheb N. Pishro Kalankash T. Review the pattern of drug use and its relation with family functioning in Clients of Tabriz addiction treatment centers. Journal of Women and Family Studies. 2009; 2(6); 107-120. [Persian].
14. ShokohiYekta M. Parand A. Teaching problem solving techniques to mothers and their impact on family relationships. Journal of Family Studies. 2008; 4(13): 5-16. [Persian].
15. Ghalili Z. Ahmadi A. Zadeh Fatehi M. Effectiveness teaching method of problem solving on reduce marital conflict.

- Quarterly Journal of Applied Psychology. 2007; 1(3): 331-343. [Persian].
16. Dafei M. Study the relationship coping strategies with individual characteristics and mental health in fertile couples of Yazd. MS Thesis, Faculty of Medical Sciences of Tarbiat Modarres University. 1997; 45-47. [Persian].
17. Reeve J. Motivation and Emotion. Translated by: Mohammadi Y. Tehran: Virayesh publisher. 21^{ed}. 2014; 177-178. [Persian].
18. Ozoni Davaji R. Dadkhah A. Khodabakhshi Koolae A. Dowlatshahi B. The effectiveness of couples coping skills group training program on relationship quality in compatible couples. Journal of Behavioral Sciences. 2011; 6(1): 25-30. [Persian].
19. Statistics of divorce and marriage in the country. 2013. Available at: <http://khabarfarsi.com/ext/5813540>. [Persian].
20. Mollahzadeh J. The relationship between marital adjustment with personality factors and coping styles in children of martyr. PhD Dissertation. Faculty of Humanities of Tarbiat Modarres University. 2001; 87-88. [Persian].
21. Samani S. Design and develop Family Process Scale for Iranian families. Journal of Psychiatry and Clinical psychology. 2007; 14(2): 162-168. [Persian].
22. Samani S. Validity and reliability of the family process and content scales. Paper presented in the XXIX international Congress of Psychology. Berlin, Germany. 2008; 20-25:
23. Zare M, Samani S. The role of family flexibility and cohesion in child goal orientation. Journal of Family Research. 2008; 4(1):17-36. [Persian].
24. Danesh S, Heydariyan M. Relationship between interest and mutual respect with marital satisfaction of wives in the city of Qom. Journal of Counseling Research & Developments. 2006; 5 (18): 59-76. [Persian].
25. Mazaheri M, Keyghobadi F, Faghih Imani Z, Ghashang N, Pato M. Problem solving strategies and marital adjustment in infertile and fertile couples. Journal of Reproduction & Infertility. 2001; 2(4): 22-32. [Persian].

